

Ένα τακτικό δελτίο που προβάλλει την ενέργεια της καλής θέλησης μέσα στις παγκόσμιες υποθέσεις

Στο τρέχον τεύχος

- ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
- Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΙΑΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΣΥΝΕΤΗΣ ΣΥΜΠΟΝΙΑΣ
- ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΔΡΟΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Το 1941 ο Franklin D. Roosevelt παρουσίασε στον κόσμο τις Τέσσερις Ελευθερίες: Την ελευθερία του λόγου. Την ελευθερία της λατρείας. Την ελευθερία από την ένδεια. Την ελευθερία από το φόβο. Σ' αυτή την πρωτοποριακή δήλωση των ανθρώπινων αναγκών, αναγνώρισε τη βασική αρχή της ελευθερίας ως ουσιώδη. Και πενήντα χρόνια μετά, η αρχή αυτή περιγράφεται ως «ο βασικός σκοπός και το βασικό κίνητρο των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης ανάπτυξης»¹.

Σ' αυτό το τεύχος εξετάζονται τόσο τα ανθρώπινα δικαιώματα όσο και η ανθρώπινη ανάπτυξη. Αυτές οι δύο προσεγγίσεις για τη διεύρυνση της ανθρώπινης ελευθερίας είναι συμπληρωματικές κατά πολλούς τρόπους. Η *Human Development Report 2000* του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) αναφέρεται στα παρακάτω σημεία: Ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα επισύρουν την προσοχή κάποιων μέσων για να εξασφαλίσουν ελευθερίες και ανάπτυξη, όπως οι νόμοι και το νομικό σύστημα. Ότι η προοπτική των δικαιωμάτων δίνει ηθική νομιμοποίηση στους στόχους της ανθρώπινης ανάπτυξης, μετατοπίζοντας την εστίαση σ' εκείνα τα μέλη της κοινωνίας τα οποία είναι τα πιο στερημένα, στα οποία ισχύουν διακρίσεις και τα οποία είναι αποκλεισμένα. Ότι η ανθρώπινη ανάπτυξη στρέφει την προσοχή σ' εκείνα τα είδη κοινωνικό – οικονομικού πλαισίου που απαιτείται για μια μακρόπνοη πραγμάτωση των δικαιωμάτων². Όμως, υπάρχει ένα ακόμη πιο βαθύ επίπεδο στο οποίο συνδέονται οι δύο προσεγγίσεις – το επίπεδο του ανθρώπινου πνεύματος.

Βασικά η ιδέα ενός δικαιώματος θεμελιώνεται από την κατανόηση πως όλες οι ανθρώπινες υπάρξεις είναι, στο πιο βαθύ επίπεδο της πνευματικής τους καταγωγής και δυναμικότητας, απόλυτα ίσες³. Η κάθε μια είναι έκφραση της πηγής όλης της ζωής και της συνείδησης, είτε αυτή καλείται Μπράχμα, Θεός, ο Πρωταρχικός Βούδας ή η Παγκόσμια Ενέργεια. Είναι επίσης η βάση για την αναγνώριση της ενότητας, καθώς κάθε άτομο είναι η εκδήλωση του Ενός. Η ολοκλήρωση σ' αυτή την πραγμάτωση της ισότητας και της ενότητας είναι ότι κάθε άτομο είναι προικισμένο με διαφορετικά ταλέντα και με διαφορετικές ευκαιρίες να αναπτύξει αυτά τα ταλέντα, έτσι ώστε η ζωή του καθενός είναι ξεχωριστή από του άλλου, δημιουργώντας μια θαυμάσια πολλαπλότητα. Αυτός είναι ο χώρος της ανάπτυξης. Έτσι, συνδυάζοντας με νοημοσύνη τη σκοπιά των δικαιωμάτων και τη σκοπιά της ανάπτυξης, προβάλλει ένα όμορφο όραμα ενότητας μέσα από την πολλαπλότητα, με κάθε άτομο - και κάθε έθνος - να έχει ίδια δικαιώματα για την πληρέστατη ανάπτυξή του.

Δε χρειάζεται βέβαια να πούμε ότι προς το παρόν ο κόσμος απέχει πολύ απ' αυτή την ιδανική κατάσταση. Ο αγώνας να γίνουν κατανοητά τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ανθρώπινη ανάπτυξη

¹ United Nations Development Programme (UNDP), Human Development Report 2000, p.2. Oxford University Press, New York and Oxford, 2000. Μπορείτε επίσης να το κατεβάσετε από την ιστοσελίδα του UNDP, <http://www.undp.org>.

² Από το ίδιο.

³ Αυτή η ιδέα εκφράζεται στο πρώτο άρθρο της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, αντίγραφο προσφέρονται από την Παγκόσμια Καλή Θέληση.

συνεχίζεται για αιώνες, αλλά ο ρυθμός στον 20^ο αιώνα έχει επιταχυνθεί, και δέχτηκε μια επιπλέον διέγερση το 1945 με την ίδρυση των Ηνωμένων Εθνών. Από τότε, τα Ηνωμένα Έθνη λειτούργησαν ως το σημείο αναφοράς για τη δημιουργία των σημαντικότερων διακηρύξεων και συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη. Οι συνθήκες δεσμεύουν νομικά εκείνα τα κράτη που τις επικυρώνουν, ενώ οι διακηρύξεις δεν έχουν καμιά τυπική νομική υπόσταση, αλλά αναγνωρίζονται ως κοινές αρχές προς τις οποίες πρέπει να προσβλέπουν τα έθνη. Στις μέρες μας, το ερώτημα αν τα κράτη προσκολλώνται στις υποχρεώσεις τους με τέτοιες συμφωνίες δεν είναι ένα θέμα μόνο των κυβερνήσεων. Ένα μεγάλο και αυξανόμενο τμήμα της κοινωνίας ελέγχει τις κυβερνήσεις όσον αφορά τη λειτουργία τους και τις προκαλεί να είναι ακόμη πιο συνεπείς στις δεσμεύσεις τους σ' αυτές τις περιοχές, και αυτό αποτελεί το θέμα ενός άρθρου.

Στο άλλο άρθρο, η ανάπτυξη αντιμετωπίζεται από μια ελαφρώς ασυνήθιστη προοπτική—εκείνη της μακρόχρονης εξέλιξης της ανθρώπινης συνείδησης προς το ανώτατο δυναμικό. Το γεγονός της ουσιαστικής θειότητας που υπάρχει μέσα στον καθένα, που εγγυάται την ισότητα και ενότητα, εγγυάται επίσης ότι τελικά θα προσεγγίσουμε ένα στάδιο συνειδητής έκφρασης εκείνης της θειότητας, που βρίσκεται πολύ πέρα απ' αυτό που θεωρείται τώρα εφικτό. Εκείνη η μελλοντική δυνατότητα μας δόθηκε έμπρακτα από κάποια μεγάλα άτομα κατά τη διάρκεια των αιώνων και αποτελούν την υπόσχεση τι μπορεί να γίνει. Αν και η συνάφεια αυτής της εικόνας για την κραυγαλέα ανάγκη τόσων πολλών μπορεί να φαίνεται απομακρυσμένη, στην πραγματικότητα είναι ουσιαστικά σημαντική. Μόνο μέσα από το σταθερό μετασχηματισμό της ανθρώπινης συνείδησης προς μια ευρύτερη και πιο φωτισμένη κατανόηση όλης της ζωής θα συμβούν οι απαιτούμενες αλλαγές για μια πιο ίση και βιώσιμη ανάπτυξη. Οι πολιτισμοί είναι κυρίως το αποτέλεσμα ενός ηθικού και πνευματικού κλίματος που επικρατεί, και αναπτύσσοντας το συνειδητό μας δυναμικό, μπορεί ο καθένας μας να συνεισφέρει στο να αλλάξουν οι βασικές αξίες της κοινωνίας στην κατεύθυνση μιας ευρύτερης καλής θέλησης και ορθού συμβερισμού. Σ' αυτούς τους ταραγμένους καιρούς που ζούμε, δεν μπορεί να υπάρξει ανώτερη κλήση.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αρχή της Συμπαντικότητας

Η Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, που έγινε πριν από 50 χρόνια, διατρανώνει ότι η αναγνώριση των ανθρώπινων δικαιωμάτων είναι «...το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο» και ότι «όλες οι ανθρώπινες υπάρξεις γεννιούνται ελεύθερες και ίσες σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα. Είναι προικισμένες με λογική και συνείδηση και θα πρέπει να δρουν μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας»⁴. Σύμφωνα με τη Mary Robinson, Υψηλή Επίτροπο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ο στόχος είναι να αποκτηθούν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα -ατομικά, πολιτιστικά, οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά - από όλους τους ανθρώπους. Θεωρεί ότι η πρόσβαση στη βασική εκπαίδευση, φροντίδα υγείας, διαμονή και εργασία είναι τόσο κρίσιμα για την ανθρώπινη ελευθερία, όσο είναι τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα⁵. Ενώ έχει γίνει αξιόλογη πρόοδος παγκόσμια για τη βελτίωση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, απομένουν πολλά που πρέπει να γίνουν. Όμως σ' έναν αλληλοσυνδεδεμένο και αλληλοεξαρτώμενο κόσμο υπάρχει μια αυξανόμενη επίγνωση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι απομονωμένα, αλλά χρειάζεται να ασκούνται με άλλες ευθύνες και υποχρεώσεις προς τους άλλους με σκοπό να απελευθερωθεί το ανθρώπινο δυναμικό που υπάρχει σε όλες τις ανθρώπινες υπάρξεις. Όχι πολύ καιρό πριν, υπήρχε η εντύπωση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα αφορούσαν κυρίως τις κυβερνήσεις και τους πολίτες τους. Τώρα αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις, εταιρίες, πολυεθνικές

4 Αντίγραφο της Διακήρυξης διατίθενται από την Παγκόσμια Καλή Θέληση.

5 Αναφορά Ανθρώπινης Ανάπτυξης 2000 από το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, σελ.iii, Oxford University Press, New York και Oxford, 2000. Μπορούν επίσης να κατέβουν από το Ίντερνετ στη διεύθυνση <http://www.undp.org>

οργανώσεις και μεμονωμένα άτομα που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι οποίες διαμορφώνουν νέες σχέσεις και συμμαχίες⁶.

Η ιδέα των ευθυνών και των ανθρώπινων δικαιωμάτων που αλληλοσυσχετίζονται γεννήθηκε από το γεγονός ότι ενώ υπάρχει μεγάλη πολλαπλότητα στη φυλή, στην κουλτούρα και στη θρησκεία, στην καρδιά της ουσιαστικά η ανθρωπότητα είναι μια. Ο Δαλάι Λάμα αναφέρεται σε μια «Παγκόσμια Υπευθυνότητα» στην κοινωνία όπου «...η καθημερινή μας πράξη έχει μια παγκόσμια διάσταση... (και) με σκοπό να ξεπεράσουμε την τάση μας να αγνοούμε τις ανάγκες και τα δικαιώματα των άλλων, πρέπει να υπενθυμίζουμε στον εαυτό μας εκείνο που είναι προφανές: ότι όλοι ουσιαστικά είμαστε το ίδιο»⁷. Επίσης, στα γραπτά της Αλίκης Μπέιλι, λέγεται ότι η *ευθύνη* είναι μια από τις ενδείξεις ότι έχει αφυπνιστεί η εσωτερική μας αίσθηση της θεότητας. Ιδέες σαν και αυτές αναγνωρίζονται ευρέως όλο και πιο πολύ καθώς οι ανθρώπινες δραστηριότητες επιδρούν στο περιβάλλον και στη ζωή των ανθρώπων, αδιάφορο από την εθνική κυριαρχία και τα εθνικά σύνορα.

Αυξανόμενη Συμμετοχή

Σήμερα όλο και πιο πολλοί άνθρωποι ξεφεύγουν από τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και συμμετέχουν εθελοντικά και συνεισφέρουν στο κοινό καλό. Για παράδειγμα, «Ένα άτομο πέντε ετών εκτιμάται ότι συμμετέχει σε μια κάποια μορφή κοινωνικής οργάνωσης»⁸. Οι άνθρωποι συμμετέχουν σε διαλέξεις για εθνική φτώχεια, ενώσεις αγροτών, τοπικιστικές ενώσεις και επιτροπές συμφιλίωσης σε μεταπολεμικές καταστάσεις, και σε τοπικό επίπεδο, σε ενώσεις ενοικιαστών, σχολικές επιτροπές, ενώσεις χρηστών ύδατος και πολιτικής της κοινότητας. Η Διεθνής Αμνηστία, το παγκόσμιο κίνημα ενημέρωσης που εργάζεται για να προωθήσει τα στάνταρτ που τέθηκαν από τη Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών καθώς και άλλα διεθνή στάνταρτ, έχει συγκεντρώσει περίπου ένα εκατομμύριο μέλη και υποστηρικτές σε 162 χώρες και επικράτειες, και οι δραστηριότητές της περιλαμβάνουν δημόσιες διαδηλώσεις, γράψιμο επιστολών, ατομικές προσκλήσεις, παγκόσμιες καμπάνιες, εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και συναυλίες για τη συγκέντρωση χρημάτων⁹. Το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων είναι δεσμευμένο στην προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε ολόκληρο τον κόσμο, καταγράφοντας τη βοήθεια της δημόσιας και διεθνούς κοινότητας¹⁰. Αυτό το είδος της συνεργατικής προσπάθειας, κατά την οποία ομάδες ατόμων, που μπορεί φυσικά να απέχουν χιλιάδες μίλια μακριά, που συμφωνούν εθελοντικά να συστρατευτούν με ένα πνεύμα θυσίας για τα δικαιώματα των άλλων, είναι ένα σχετικά νέο φαινόμενο. Μέσα στην ιστορία, εξέχοντες πρόδρομοι οδήγησαν την ανθρωπότητα σε μεγαλύτερο φως: όμως, τώρα αρχίζει να προβάλλει ένα νέο υπόδειγμα σκέψης – μια σκέψη που αντανακλά την περιεκτικότητα και την ενότητα της ουσιαστικής θεότητας της ανθρωπότητας. Αυτό το παράδειγμα της ολιστικής σκέψης επαναλαμβάνεται σε ολόκληρο τον πλανήτη και αγγίζει τις καρδιές και τις διάνοιες με το πνεύμα της αδελφότητας να καταβάλλει τη μεγάλη αίρεση της χωριστικότητας. Και καθώς κινούμαστε στη νέα χιλιετία μπορούμε να αναμένουμε με σιγουριά ότι θα δούμε την τάση για περιεκτικότητα να εντείνεται, επειδή σε όλες τις περιοχές της ανθρώπινης δραστηριότητας, τα προβλήματα είναι τώρα τόσο πολύπλοκα, που το άτομο που εργάζεται μόνο του θα μοχθήσει για να προσφέρει μια λύση αρκετά σύντομα ώστε να μπορεί να είναι συντονισμένο με τις ανθρώπινες προσδοκίες. Έτσι οι ενέργειες των ανθρώπων που είναι συσσωρευμένες που αποτελούν έναν ομόφωνο νου, μπορούν να βοηθήσουν να επέλθουν λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν στα τοπικά και στα παγκόσμια προβλήματα.

⁶ Από το ίδιο σελ.1.

⁷ H.H. The Dalai Lama, Ethics for the New Millennium, σελ.161,164. Riverhead Books (Penguin Putnam Inc.), New York, 1999. Στο Ηνωμένο Βασίλειο διατίθεται ως Ancient Wisdom, Modern World: Ethics for a New Millennium.

⁸ Αναφορά Ανθρώπινης Ανάπτυξης 2000, σελ.5.

⁹ Από το site της Διεθνούς Αμνηστίας στο <http://www.amnesty.org>

¹⁰ Από το site του Παρατηρητηρίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στο <http://www.hrw.org>

Στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το Γραφείο του Υψηλού Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα δικαιώματα εργάζεται μέσα από ένα πλήθος προσεγγίσεων, στις οποίες περιλαμβάνεται τεχνική βοήθεια στα κράτη για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για τις ένοπλες δυνάμεις, τις αστυνομικές δυνάμεις και τους νομικούς. Και σε ορισμένες φορές στις επιτόπιες παρουσίες μπορεί να περιλαμβάνεται και ένας μηχανισμός παρακολούθησης¹¹. Το 2000, η Ετήσια Αναφορά για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη, που εκδίδεται από το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), συνδέει την προώθηση της ανθρώπινης ανάπτυξης με την εκπλήρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Αναφορά εισηγείται επιπλέον: «Μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση μπορεί μ' αυτόν τον τρόπο να επιφέρει πιο σημαντικά αποτελέσματα και να διευκολύνει με πρακτικούς τρόπους τις κοινές προσπάθειες για την πρόοδο της αξιοπρέπειας, της ευημερίας και της ελευθερίας των ατόμων γενικά.»¹² Η ίδρυση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, το οποίο περιγράφεται ως ο σύνδεσμος που λείπει στο διεθνές νομικό σύστημα, προχωρά αργά προς επικύρωση, με σκοπό να αποτρέψει περαιτέρω εγκλήματα του πολέμου. Στο Δικαστήριο αυτό επαφίεται η υπόσχεση για παγκόσμια δικαιοσύνη, καθώς το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης χειρίζεται μόνο υποθέσεις ανάμεσα σε κράτη, όχι αυτές που οδηγούνται από άτομα.¹³ Η Παγκόσμια Κρούση, μια πρωτοβουλία που παρακινείται από τα Η.Ε., «προκαλεί τους επιχειρηματίες να προωθήσουν και να εφαρμόσουν μέσα στις επιχειρήσεις τους εννέα αρχές στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα εργασιακά πρότυπα και το περιβάλλον.»¹⁴ Αυτές οι αρχές βασίζονται στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τις Θεμελιώδεις Αρχές για τα Εργασιακά Δικαιώματα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, και τις Αρχές του Ρίο για την ανάπτυξη και το περιβάλλον. Όμως για να πετύχει αυτή πρωτοβουλία είναι ζωτική η συμμετοχή των εργατών και της κοινωνίας.

Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες και πολλές άλλες προέρχονται από την ιδέα των παγκόσμιων αξιών. Τα κείμενα της Αλίκης Μπέιλι περιγράφουν την αρχή της παγκοσμιότητας να σχετίζεται με την αληθινή συμπόνια και την ταύτιση με όλες τις υπάρξεις, μια πλήρης εξαφάνιση της αίσθησης της χωριστικότητας. Αυτή η αρχή υποστηρίζει μια βαθιά ταπεινότητα στην παρουσία του ιερού μέσα σε κάθε ζωή, και εκτίμηση για τα δικαιώματα των άλλων μέσα σε ένα ολοκληρωμένο κόσμο.

Οι εμπνέουσες δραστηριότητες εκείνων που εργάζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα προσφέρουν μια ορατή μαρτυρία ενός μετασχηματισμού στην ανθρώπινη σκέψη κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Μια περιεκτική σκέψη που βασίζεται στη συλλογική ανώτερη συνείδηση η οποία κατασταλάζει ένα ευρύτερο και πιο παγκόσμιο όραμα της ζωής πάνω στη γη. Είναι ανάλογο με το όραμα που έχει κάποιος στον αραιό αέρα ενός ψηλού βουνού, σε αντίθεση με το περιορισμένο όραμα μέσα στην κοιλάδα. Έτσι τα προβλήματα της ανθρωπότητας μπορούν να λυθούν μόνο με ένα νέο τρόπο σκέψης και είτε το αποκαλούμε ενορατική, πολυδιάστατη, μετασχηματιστική, Υδροχοϊκή, νέας εποχής ή ομαδική συνείδηση, είναι μια σκέψη που οδηγεί στην επόμενη φάση της ανθρώπινης εξέλιξης και σε ένα πιο πνευματικό όραμα της γήινης ζωής.

Η ΚΑΛΗ ΘΕΛΗΣΗ ΕΙΝΑΙ... ο καταλύτης για να αντιληφθούμε τα ανθρώπινα δικαιώματα και να αναπτυχθεί το ανθρώπινο δυναμικό. Αναγνωρίζει την ουσιαστική θειότητα και την υπέρτατη τελειότητα των πάντων.

¹¹ Από το site του γραφείου του Υψηλού Επιτρόπου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο <http://www.unhchr.ch>

¹² Αναφορά Ανθρώπινης Ανάπτυξης 2000, σελ.19.

¹³ Από το site του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου στο <http://www.un.org/law/icc/>

¹⁴ Από τη σύνοψη και τα συμπεράσματα της συνάντησης σε υψηλό επίπεδο για την Παγκόσμια Κρούση, που έγινε στις 26 Ιουλίου 2000. <http://www.un.org/partners/business/gcevent/press/summary.htm>

Η Ανάπτυξη μιας Ιεραρχίας με συνετή συμπόνια

«Η Ιεραρχία δεν είναι ένας εξαναγκασμός, αλλά ο νόμος του σύμπαντος»
Hierarchy

Υπάρχουν δύο πράγματα που σχετίζονται στενά σ' αυτό το άρθρο: ανάπτυξη/εξέλιξη και Ιεραρχία. Η Ιδέα της εξέλιξης στο φυσικό κόσμο είναι σήμερα ένα κοινότοπο θέμα, χάρη στο Δαρβίνο και τις ερμηνείες του. Όμως η ιδέα ότι η εξέλιξη δεν ισχύει μόνο στις φυσικές μορφές, αλλά και στη **συνείδηση**, δεν είναι τόσο προσφιλής. Τη συναντάμε σε τόσο μεγάλους διανοητές όπως οι Hegel, Aurobindo και de Chardin. Με απλά λόγια, ισχυρίζεται ότι η ανθρώπινη συνείδηση, τόσο ατομικά όσο και πολιτισμικά, αναπτύσσεται βαθμιαία με τον καιρό. Αυτό σημαίνει ότι κάποια άτομα – και κάποιες κουλτούρες- μπορεί να προοδεύσουν περισσότερο πάνω σ' αυτή την εξελικτική ατραπό. Συνεπώς υπάρχει μια **φυσική τάξη** ή ιεραρχία συνειδητής ανάπτυξης. Αυτό δεν είναι μια αξιολόγηση διαφορετικών σταδίων. Είναι μάλλον μια παρατήρηση ότι η εξέλιξη της συνείδησης, όπως η εξέλιξη της μορφής, προχωρά σε μια ακολουθία και σε αναγνωρίσιμα στάδια, που το κάθε ένα τους έχει να κάνει μια συγκεκριμένη συνεισφορά.

Ο Ken Wilber ο οποίος ασχολήθηκε αρκετά στα γραπτά του με τη διερεύνηση της ιδέας μιας φυσικής ιεραρχίας της συνείδησης, υποστηρίζει ότι υπάρχουν ισχυρές αντιρρήσεις σχετικά με τις κουλτούρες. Όμως αυτές οι αντιρρήσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν, και ο Wilber το κάνει αυτό διεξοδικά στο ***The Eye of Spirit***.¹ Υποδεικνύει πώς η εξέλιξη θα έπρεπε να προχωρά με **υπέρβαση** και **ενσωμάτωση**, όπου κάθε νέο στάδιο υπερβαίνει και περιλαμβάνει όλα εκείνα που άφησε πίσω. Αυτό είναι δυνατό επειδή κάθε ύπαρξη αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου και πιο περιεκτικού συνόλου. Έτσι η εξέλιξη της συνείδησης προχωρά μέσα από την κατανόηση και την ταύτιση με ευρύτερα και πιο περιεκτικά σύνολα. Ένας άλλος τρόπος να το περιγράψουμε αυτό θα μπορούσε να είναι με όρους επέκτασης της συμπόνιας. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να νιώθει δεσμούς αφοσίωσης και στοργής για την οικογένειά του και την κοινότητά του. Όμως καθώς περνά ο καιρός προβάλλει μια ευρύτερη ταύτιση με τις εθνικές υποθέσεις. Και μετά, βαθμιαία, γίνονται σημαντικές οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει κάθε ανθρώπινη ύπαρξη. Το άτομο αποκτά συνείδηση του εαυτού του ως μέλος μιας οικογένειας. Ως πολίτης μιας χώρας. Ως μέλος της ανθρώπινης φυλής. Τα τελευταία στάδια δεν αναιρούν τα προηγούμενα, αλλά τα περιλαμβάνουν. Όμως, όπως υποδειχνει ο Wilber, μερικές φορές η ανάπτυξη μπορεί να πάρει στραβό δρόμο οδηγώντας σε παθολογική συμπεριφορά, με το άτομο ή την ομάδα που σχετίζεται να αποκόπτει τον εαυτό του από τους άλλους και να ζητά να κυριαρχήσει πάνω τους. Μέσα απ' αυτή την εγωιστική, χωριστική δραστηριότητα καταστέλλεται η συμπόνια και το μπλοκάρεται η επιπλέον ανάπτυξη σε ευρύτερα σύνολα. Ένα τέτοιο καλό παράδειγμα μιας διαστρεβλωμένης κατανόησης της ιεραρχίας ήταν η εικόνα των Ναζί για τον «υπεράνθρωπο».

Αν και μπορεί να υπάρχουν λίγες και απομακρυσμένες μεταξύ τους, τέτοιες παθολογικές ιεραρχίες καταδυνάστευσης μπορεί να είναι υπερβολικά καταστροφικές. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί γιατί η ιδέα της ιεραρχίας φαίνεται σήμερα τόσο δυσφημισμένη. Ένας άλλος λόγος μπορεί να βρεθεί στη γενική ανυποληψία όσον αφορά την «αυθεντία». Στο έργο της Αλίκης Μπέιλι, αυτή η μετατόπιση σχετίζεται με το τέλος της Ιχθυακής εποχής, μιας εποχής που η εκτίμηση της αυθεντίας δέσποζε στην ψυχολογία των πιο πολλών ανθρώπων. Τώρα, καθώς κινούμαστε στην Υδροχοϊκή εποχή, με την έμφασή της πάνω στην κατανόηση και την άμεση γνώση, το άτομο ζητά να γίνει μέρος της αυθεντίας που διαθέτει, και οι ανακοινώσεις των «ειδικών» αντιμετωπίζονται πιο κριτικά. Όμως το γεγονός παραμένει ότι υπάρχουν ξεκάθαρα φυσικές ιεραρχίες ικανότητας. Δεν είναι ο καθένας ένας παγκόσμιας ακτινοβολίας καβαλάρης, τραγουδιστής της όπερας, επιστήμονας ερευνητής κ.α. Ο καθένας μπορεί να το εκτιμήσει. Εκεί που οι άνθρωποι έχουν ίσως κάποια δυσκολία με την ιδέα είναι στο χώρο της πνευματικότητας. Μπορεί να το βρίσκουν δύσκολο να αποδεχτούν ότι κάποιος μπορεί να είναι «πιο άγιος» από ό,τι είναι αυτοί, γιατί αυτό μπορεί να υπονοεί ότι είναι καλύτεροι με μια

¹ Ken Wilber, «The Eye of Spirit: An Integral Vision for a World Gone Slightly Mad», pp.71-9. Shambhala, Boston, 1997.

περιεκτική έννοια. Όμως πόσοι πολλοί άνθρωποι μπορούν να ισχυριστούν ότι διαθέτουν το βάθος της συμπόνιας και της ανεκτικότητας όπως ο Δαλάι Λάμα ή ο Γκάντι;

ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

Υπάρχει κανένα μοντέλο που περιγράφει αυτή την ανάπτυξη της συνείδησης; Το έργο του Ken Wilber², που αναφέρθηκε πιο πριν, περιλαμβάνει ένα «πολυ-επίπεδο» μοντέλο, το οποίο βασίζεται σε ένα αξιολογικό σώμα εμπειρικής έρευνας. Φαίνεται να περιγράφει την ανάπτυξη τόσο με υποκειμενικούς όσο και με αντικειμενικούς, καθώς και με ατομικούς και συλλογικούς. Ένα άλλο μοντέλο που συμφωνεί γενικά με του Wilber είναι εκείνου του Don Beck και του Christopher Cowan³ Δημιούργησαν ένα μοντέλο που αποκαλείται «σπειροειδείς δυναμικές», που βασίζεται στην εργασία του Clare Graves – που θεμελιώνεται πάλι σε εμπειρικά ευρήματα – που περιγράφει την ψυχολογική ανάπτυξη σαν ένα σπειροειδές μονοπάτι σε διάφορα στάδια. Σε κάθε στάδιο, το άτομο ή ο όμιλος διατηρεί ένα διαφορετικό σύνολο από αλληλοσυσχετιζόμενες αξίες που ονομάζονται «αξίες μέμε»⁴ (Αυτό δεν πρέπει να συγχέεται με την ιδέα ότι κάθε στάδιο έχει διαφορετική αξία). Κάθε ατομικές «αξίες μέμε» καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται και αντιδρούν σε όλες τις όψεις της ζωής. Κάθε «αξία μέμε» που αναγνωρίζεται της δίνεται ένας χρωματικός κώδικας με την παρακάτω σειρά, από τον πρώτο στον τελευταίο: μπλε, μωβ, κόκκινο, Για να δώσουμε δύο σύντομα παραδείγματα πώς λειτουργεί αυτό έμπρακτα, οι άνθρωποι που βρίσκονται στο «μπλε» στάδιο διατηρούν αξίες που σημαίνει ότι είναι άνετα σε καταστάσεις που οι νόμοι, οι ρυθμίσεις και οι πειθαρχίες είναι καλά καθορισμένοι από μια ανώτερη αυθεντία (θρησκευτική ή πολιτική), και ότι πιστεύουν ότι η ζωή έχει μια προκαθορισμένη σημασία. Αυτοί με τις «τιρκουάζ» αξίας θεωρούν τον κόσμο ότι είναι ένας απλός, δυναμικός οργανισμός και ότι είναι φυσιολογική η εννοιακή σκέψη και συνεργατική δράση στην υπηρεσία του συνόλου.

Δεν έχουμε χώρο για περισσότερες λεπτομέρειες γι' αυτό το ενδιαφέρον μοντέλο, αλλά ένα από τα βασικά διορατικά σημεία είναι ότι οι τρεις τελευταίες «αξίες μέμε» - κίτρινο, τιρκουάζ, κοραλλί - θεωρούνται ως «δεύτερη σειρά», επειδή μόνο σ' αυτά τα επίπεδα γίνεται δυνατή η προοπτική ολοκλήρη του σπειροειδούς της ανάπτυξης. Με άλλα λόγια, μόνο σ' αυτά τα επίπεδα οι άνθρωποι μπορούν να αποδεχτούν μια επαρκώς αποσπασμένη προοπτική για τον εαυτό τους ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν την παρουσία διαφορετικών συνόλων αξιών που καθορίζουν διαφορετικές όψεις της ζωής τους και τη ζωή των άλλων. Αυτή η ικανότητα να απομακρύνεται κανείς από το δραματικό κέντρο της ζωής του είναι ένα πολύ καλά αναγνωρισμένο στάδιο τόσο στις αρχαίες όσο και στις σύγχρονες πνευματικές πρακτικές. Είναι η ικανότητα να λειτουργούμε ως παρατηρητές στην καθημερινή ζωή και στις συνθήκες, ζητώντας πάντοτε μια βαθύτερη σημασία πίσω από τα γεγονότα. Οι άνθρωποι σ' αυτά τα στάδια μπορούν να ταυτιστούν με τα αναπτυξιακά επίπεδα εκείνων που βρίσκονται πιο πριν στο σπειροειδές, και μπορούν να εργαστούν εσκεμμένα να τους βοηθήσουν να προοδεύσουν στο επόμενο επίπεδο. Μπορούν επίσης να αναγνωρίσουν τρόπους με τους οποίους εκείνοι που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια και οι οποίοι μπορεί να έχουν ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα μπορούν να διευθετήσουν τις διαφορές και να εργαστούν αρμονικά. Για τους ανθρώπους της «δεύτερης σειράς», δεν είναι η μια ομάδα να νικήσει την άλλη, αλλά να συντηρηθεί και να ενδυναμώσει το σύνολο. Για να γίνει αυτό θα πρέπει οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες να είναι υγιείς.

---

² Από το ίδιο.

³ Don Edward Beck and Christopher C. Cowan, *Spiral Dynamics: Mastering Values, Leadership, and Change*. Blackwell, Malden and Oxford, 1996.

⁴ Ο όρος «μεμε» υιοθετήθηκε πριν από λίγα χρόνια από το βιολόγο Richard Dawkins, για να περιγράψει μια μονάδα πολιτιστικών πληροφοριών, δηλ. Μια πολιτική ιδεολογία, μια λέξη της μόδας, ένα μουσικό τύπο κοκ.

Σωστή σχέση με το σύνολο

Σε θεμελιώδεις όρους, μια σχέση είναι μια ανταλλαγή ενέργειας. Αυτή μπορεί να είναι βιοχημική, όπως στο σώμα ενός οργανισμού, ή πνευματική όπως στην ανταλλαγή ιδεών μεταξύ ανθρώπων. Έτσι η σωστή σχέση συνίσταται στην ικανότητα να κυκλοφορεί η ενέργεια με τρόπο που να ωφελεί όχι μόνο τις άμεσα ενδιαφερόμενες πλευρές αλλά και όσους σχετίζονται με αυτές. Από την προοπτική «δεύτερης βαθμίδας» που βλέπει τον εαυτό της σε σχέση με όλα τα πράγματα της ζωής, αυτό προϋποθέτει την ανάγκη για μεγάλη φροντίδα και ακρίβεια στις σχέσεις μας. Μια απερισκεπτη πράξη θα επηρεάσει ολόκληρο το περιβάλλον μας και εξωτερικά σε ένα ατελείωτο και συνεχώς διευρυνόμενο κυματισμό αιτίων και αποτελεσμάτων.

Παρόλο που μια ατομική πράξη μπορεί να φαίνεται μηδαμικής σημασίας, όταν αναλογιστούμε το πόσο συχνά καθένας από μας μπορεί να εκφράσει λάθος τις σκέψεις και τα αισθήματα του με οποιοδήποτε τρόπο, δεν θα μας φαίνεται περιέργο που ο κόσμος βιώνει τόσο μεγάλες αλλαγές. Όλες οι μεγάλες θρησκευτικές παραδόσεις δίνουν έμφαση στην ανάγκη για υπεύθυνες σχέσεις, τον ακρογωνιαίο λίθο για μια συμπονετική και περιεκτική αγάπη. Από την προοπτική “turquoise” αυτό είναι απλώς κοινός νους. Έτσι εξυπακούεται ότι η καλή θέληση, που είναι η πρακτική έκφραση της αγάπης, είναι ο ομαλός τρόπος συσχέτισης με άλλους σε αυτό το στάδιο. Σε συνδυασμό με την καλή θέληση υπάρχει επίσης σε αυτό το στάδιο μια αυξανόμενη εκτίμηση της αξίας της σοφίας, η οποία έχει οριστεί ως «ικανότητα στην πράξη ως αποτέλεσμα αγάπης που έχει αναπτυχθεί και η αντίληψη της κατανόησης. Είναι η αναγνώριση των προδιαγραφών και η ικανότητα να ενωθεί μέσα σε μια μερδεμένη σχέση η ανάγκη και αυτό που θα την καλύψει.⁵

Σοφία και συμπόνια

Έτσι η σπειροειδή δυναμική προϋποθέτει ότι η συνείδηση αναπτύσσεται προς την αυξανόμενη σοφία και τη συμπόνια. Αυτό είναι ένα καθησυχαστικό συμπέρασμα παρόλο που κάποιες φορές η εξέλιξη της διαδικασίας μπορεί να φαίνεται απελπιστικά αργή. Ένα ακόμη συμπέρασμα που μπορούμε να εξάγουμε είναι ότι θα υπάρχουν άτομα που έχουν αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο κι από τα υψηλότερα επίπεδα που περιγράφονται στη σπειροειδή δυναμική. Ένας αριθμός πνευματικών παραδόσεων υπαινίσσεται επίσης την ύπαρξη μιας κατηγορίας ατόμων που έχουν φτάσει σε ένα επίπεδο συνείδησης πολύ πιο εξελιγμένο από εκείνο που έχει ένας συνηθισμένος άνθρωπος. Αναφερόμαστε στους Άγιους της Χριστιανοσύνης, τους Ρίσι του Ινδουισμού και τους Bodhisattvas του Βουδισμού. Έτσι δεν υπάρχει τίποτε το ασυνήθιστο ή το θαυμαστό σχετικά με την εμφάνιση των μεγάλων αυτών μορφών – φαίνονται να είναι το λογικό επακόλουθο της ανάπτυξης της συνείδησης μέσα στην οικογένεια των ανθρώπων. Αυτοί αποτελούν το επόμενο βήμα στη συνέχεια της εξελικτικής ιεραρχίας της συνείδησης και αναφέρονται σε κάποιες γραφές ως η πνευματική Ιεραρχία.

Είναι φυσικό σε αυτό το σημείο να αναρωτηθούμε αν τέτοιοι άνθρωποι υπάρχουν σήμερα και αν είναι έτσι, τότε που βρίσκονται αυτοί; Θα γίνονταν σίγουρα ορατοί με τα λόγια και τις πράξεις τους στην παγκόσμια σκηνή; Μια ενδιαφέρουσα παρατήρηση που έγινε από τους Beck και Cowan, που μπορεί να είναι σχετική, είναι ότι αυτοί που βρίσκονται στο στάδιο της δεύτερης βαθμίδας τείνουν να νιώθουν πιο άνετα όταν εργάζονται στο παρασκήνιο έχουν υπερβεί την ανάγκη για προσωπική αναγνώριση. Αυτό προϋποθέτει ότι αυτοί που βρίσκονται πίσω από το υψηλότερο επίπεδο της σπειροειδούς δυναμικής είναι πιθανό να εργάζονται «υπογείως» και χωρίς να αναγνωρίζονται-βρίσκοντας τρόπους να επηρεάζουν το κλίμα των ανθρώπινων σκέψεων και αισθημάτων προκειμένου να παράγουν υγιέστερες «ροές» σχέσεων μέσα στο σύνολο. Παρά ταύτα, όπου η κατάσταση το απαιτεί, μπορούν να πάρουν τη θέση τους στην κοινή θέα, όπου αναγνωρίζονται ως άτομα με ασυνήθιστη δύναμη. Η Ιστορία έχει καταγράψει πολλές σπουδαίες προσωπικότητες οι ζωές των οποίων έχουν εμπνεύσει εκατομμύρια άτομα ανά τους αιώνες: πολιτικούς όπως ο Λίνκολν, ο Γκάντι και Ρούζεβελτ, επιστήμονες όπως ο Νιούτον, οι Κιουρί και ο Αϊνστάϊν, συγγραφείς όπως ο Δάντης, ο

⁵ Alice Bailey, A Treatise on the Seven Rays, Vol.III, p.494. Lucis Publishing Companies, New York and London, 1951.

Σαίξπηρ και ο Γκαίτε και ιδρυτές μεγάλων θρησκειών όπως ο Χριστός και ο Βούδας. Είναι σημαντικό ότι η μεγάλη δύναμη τέτοιου είδους ατόμων είναι η κυριαρχία των ιδεών. Με το δυναμικό τους παράδειγμα εγκαθίδρυσαν κάποιες αρχές στον ανθρώπινο τρόπο σκέψης, θέτοντας σε λειτουργία τη σκέψη πολλών.

Οι ιδέες μπορούν επίσης να εισαχθούν με πιο «υπόγειους» τρόπους, και μέσα από την ιστορία σημαντικές ιδέες, όπως η ελευθερία, η δημοκρατία και η αγάπη έχουν βγει στην επιφάνεια από τα βάθη της ανθρώπινης συνείδησης. Αυτές οι ιδέες έχουν φτάσει στον κόσμο μέσω διάφορων ατόμων, κάποιων διάσημων, κάποιων άσημων. Είναι λογικό ότι τα μέλη της πνευματικής Ιεραρχίας θα απασχολούνταν με την καλλιέργεια της παγκόσμιας πρόνοιας και με το πως οι σπουδαιότερες ιδέες που θέτουν σε λειτουργία τη σκέψη θα μπορούσαν να εφαρμοστούν. Η δύναμή τους να οραματίζονται σχέδια για την παγκόσμια πρόοδο εναρμονισμένα με την συνεχιζόμενη σάρωση της εξέλιξης θα ήταν πολύ μεγαλύτερη ακόμα κι από εκείνη των πιο προηγμένων σκεπτόμενων ανθρώπων. Η συνδυασμένη τους σκέψη θα παρήγαγε έτσι ένα δυναμικό πεδίο με πιθανές λύσεις οι οποίες θα μπορούσαν να προσεγγιστούν και να τους αποδοθεί απτή μορφή από ανθρώπους που αναζητούν έμπνευση στις σύγχρονες προκλήσεις. Οπωσδήποτε είναι αξιόλογο ότι κάποια διάσημα άτομα, ανάμεσά τους ο Τζωρτζ Ουάσινγκτον και ο Ουίνστον Τσώρτσιλ, έχουν ομολογήσει ότι έχουν δεχθεί υψηλή καθοδήγηση μέσα από όνειρα, οράματα και στιγμές έμπνευσης.⁶ Θα μπορούσε να ευθύνεται το γεγονός ότι η συγκεντρωμένη πνευματική τους προσπάθεια να εξυπηρετήσουν τους άλλους τους επέτρεψε μια σύντομη αναλαμπή βαθύτερης διείσδυσης μέσα στον Παγκόσμιο Νου, μέσα σε περιοχές όπου μεγάλες αρχέτυπες ενέργειες κατευθύνονται συνειδητά από εκείνους που έχουν προ πολλού υπερβεί οποιεσδήποτε προσωπικές ανησυχίες;

Η ανάγκη για όραμα

Είναι δύσκολο να φανταστούμε ένα ρόλο πιο σημαντικό και πιο επηρεάζονται για την πνευματική Ιεραρχία από αυτό της δημιουργίας ενός καλουπιού δεσμευμένου με ένα νέο όραμα, μιας γόνιμης μήτρας από την οποία θα πηγάζει το μέλλον. Λέγεται ότι «όπου δεν υπάρχει όραμα, οι άνθρωποι φθείρονται». Στον καιρό της ταχείας και απότομης αλλαγής, η ανθρωπότητα πρέπει να βρει τρόπους να οραματιστεί ένα κοινό μέλλον. Πολλές ομάδες αντιμετωπίζουν σήμερα διαφορετικές όψεις αυτού του οράματος, στην πολιτική, στα οικονομικά, στην εκπαίδευση, στη θρησκεία και στις τέχνες. Το κλειδί τους είναι η καθοδηγημένη συμπόνια για το σύνολο, που τους δίνει μια ενστικτώδη ευαισθησία στα πιο υψηλά επίπεδα συνείδησης, τα επίπεδα από όπου νέα οράματα μπορούν να προκύψουν. Οι Beck και Cowan θα τους έθεταν στο “turquoise”, ή πιθανώς στο “coral”- ένα άλλο όνομα που τους έχει αποδοθεί είναι ο νέος όμιλος υπηρετών του κόσμου. Θεωρούμενοι ως ένα σύνολο, σχηματίζουν σήμερα μια συνενωμένη ομάδα, ένα ζωτικό δεσμό στη μεγάλη αλυσίδα της συνείδησης. Συνδέουν τη μάζα των ανθρώπων με την πνευματική Ιεραρχία και σχηματίζουν ένα κανάλι μεταφοράς μέσα από το οποίο οι νέες αρχές που αναδύονται μπορούν να φτάσουν και ενεργοποιήσουν την ανθρώπινη ζωή. Μπορεί να είναι ή να μην είναι σε άμεση επαφή με μέλη της πνευματικής Ιεραρχίας, αλλά αυτό που είναι πρωτίστως σημαντικό δεν είναι το πώς συλλαμβάνουν την πηγή της έμπνευσης τους, αλλά η ίδια η έμπνευση. Η εργασία τους στη διαμόρφωση του κλίματος της κοινής γνώμης αντιπροσωπεύει τη μεγαλύτερη ελπίδα για ένα κόσμο ενωμένο, δίκαιο και ειρηνικό.

Συμπερασματικά, τα σύγχρονα μοντέλα της εξέλιξης της συνείδησης υποστηρίζουν την ιδέα ότι η συνείδηση εκτείνεται προς μια συνεχώς διευρυνόμενη περιεκτικότητα, η οποία μπορεί να περιγραφεί ως σοφία και συμπόνια. Τα μοντέλα αυτά υπονοούν ότι ο οποιοσδήποτε διαθέτει το δυναμικό να γίνει τελικά ένας άγιος, ένας bodhisattva, ένας πεφωτισμένος εξυπηρετητής. Η αφύπνιση αυτού του γεγονότος μπορεί να ενθαρρύνει την εκούσια, συνειδητή προσπάθεια για πρόοδο: το υποχρεωτικό κίνητρο είναι αυτό της εξυπηρέτησης του ευρύτερου συνόλου. Ο καθορισμός του να είσαι ωφέλιμος σε όλα τα όντα, αναγνωρισμένος από το Βουδισμό σαν όρκος του bodhisattva, είναι ολοένα και περισσότερο προφανής σήμερα και μπορεί να μας συνδέσει με εκείνους που παρακολουθούν μέσα

⁶ Cf. Corinne McLaughlin and Gordon Davidson, *Spiritual Politics: Changing the World from the Inside Out*, Ch.8. Ballantine Books, New York and Toronto, 1994.

από τις ενδόμυχες πηγές έμπνευσης που απαιτούνται για τη σφυρηλάτηση ενός νέου πολιτισμού. Παρόλα αυτά τους ονομάζουμε, εκείνα τα μεγαλύτερα αδέρφια που στέκονται μπροστά μας σαν συμπονετικοί οδηγοί για το παρόν και σαν εγγύηση της μελλοντικής επίτευξης μεγαλύτερων ευθυνών στην εξυπηρέτηση του συνόλου με σοφία και αγάπη.

***Η Ιεραρχία της Υπηρεσίας δεν είναι παρά η
εκπλήρωση της Ανώτερης Θέλησης.***

Hierarchy

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στη διάρκεια μιας περιόδου μετάβασης προς ένα κόσμο ενότητας, ειρήνης και ορθών σχέσεων, ξεπροβάλουν πολλοί όμιλοι καλής θέλησης καλής θέλησης, των οποίων οι δραστηριότητες είναι χαρακτηριστικές του Νέου Ομίλου των Εξυπηρετητών του Κόσμου.

Το **Τρίτο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τις Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες** θα διεξαχθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες, στο Βέλγιο από τις 14 έως τις 20 Μαΐου 2001.

Το 1971 η διεθνής κοινότητα αναγνώρισε την ύπαρξη μιας κατηγορίας χωρών που προσδιορίζονται ως «Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες», με κύρια χαρακτηριστικά τη μεγάλη ανέχεια, την οικονομική δυσχέρεια και την αδυναμία θεσμικών και ανθρώπινων πόρων, συχνά συνδυασμένα με γεωφυσικά μειονεκτήματα. Πρόκειται για τις πιο φτωχές και αδύναμες όσον αφορά τη διάρθρωσή τους χώρες που αναγνωρίζονται από τη διεθνή κοινότητα ως άξιες ειδικής προσοχής και ενδιαφέροντος. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των χωρών αυτών είναι: το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν 100 δολαρίων ή λιγότερο, μερίδιο στην μεταποίηση σε συνολικό ΑΕΠ 10% ή λιγότερο και αλφαριθμητισμός ενηλίκων σε ποσοστό 20% ή λιγότερο.

Παρά το πρώτο και το δεύτερο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες που διεξάχθηκαν στο Παρίσι το 1981 και το 1990, η κατάσταση των χωρών αυτών συνέχισε να επιδεινώνεται. Τα οικονομικά τους περιθωριοποιούνται από το παγκόσμιο εμπόριο, με τη συμμετοχή τους στις παγκόσμιες εισαγωγές να πέφτει στο 0,4% από 0,9% και 0,6% το 1981 και το 1990 αντίστοιχα. Σήμερα υπάρχουν σαράντα οκτώ Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες (33 στην Αφρική, 9 στην Ασία, 5 στον Ειρηνικό και 1 στην Καραϊβική) με ένα συνδυασμένο πληθυσμό 610,5 εκατομμυρίων (10,5% του συνολικού πληθυσμού της γης) και με περισσότερο από μισό του πληθυσμού τους να ζει με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα. Πολλές από αυτές τις χώρες ξοδεύουν 40% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος τους σε αποπληρωμή χρεών.

Το 1997, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών απάντησε στην περιθωριοποίηση των Λιγότερο Αναπτυγμένων Χωρών αποφασίζοντας να συγκαλέσει το 3ο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες. Επακολούθησε μια σειρά από συναντήσεις και συνέδρια η οποία

έφερε κοντά τους αντιπροσώπους των Ηνωμένων Εθνών με άλλους μετόχους , συμπεριλαμβανόμενες και τις ίδιες τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες. Δημιουργήθηκαν μηχανισμοί για συσκέψεις ανάμεσα στους αντιπροσώπους και για την οργάνωση τόσο του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και οργανώθηκε ένα Συμβουλευτικό Φόρουμ για όλους τους μετόχους ανάμεσά τους και τον οικοδεσπότη (την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή) , την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα.

Η οδηγία που δόθηκε στο 3ο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες από τη Γενική Συνέλευση ήταν:

1. Να αποτιμήσει τα αποτελέσματα του Προγράμματος Δράσης μέσα στο 1990 σε επίπεδο χώρας.
2. Να επιθεωρήσει την εφαρμογή των διεθνών μέτρων υποστήριξης , ειδικότερα στις περιοχές της επίσημης ενίσχυσης για την ανάπτυξη, του χρέους των επενδύσεων και του εμπορίου.
3. Να αναλογιστεί τη δυνατότητα διαμόρφωσης και υιοθέτησης των κατάλληλων εθνικών και διεθνών πολιτικών και μέτρων για παρατεταμένη ανάπτυξη των λιγότερο Αναπτυγμένο Χωρών καθώς και την προοδευτική ενσωμάτωσή τους στην παγκόσμια οικονομία.

Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά το 3^ο Συνέδριο επισκεφτείτε την ιστοσελίδα <http://www.un.org/events/ldc3/conference/>.

Το **Φόρουμ για τους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς** διεξάγεται στις Βρυξέλλες από τις 10 έως τις 20 Μαΐου του 2001 σε συνδυασμό με το 3^ο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες. Τουλάχιστον 600 μη κυβερνητικοί Οργανισμοί και οργανισμοί κοινωνίας των πολιτών, ανάμεσά τους και 250 μη κυβερνητικοί οργανισμοί προερχόμενοι από τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες, αναμένονται να συμμετάσχουν στο Φόρουμ και στο Συνέδριο. Το Φόρουμ θα επικεντρωθεί στις ακόλουθες πολιτικές που αφορούν τις Λιγότερο Αναπτυγμένες χώρες:

1. Ενσωμάτωση των πακέτων στήριξης: απαλοιφή των χρεών των χωρών αυτών, ελεύθερη πρόσβαση για όλα τα αγαθά τους και αναμόρφωση των ανομιών στους κανόνες εμπορίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, πολιτικές δομικής προσαρμογής, συντονισμός όλων των δωρεών (συμπεριλαμβανομένων και κυβερνητικών αλλά και όσων προέρχονται από οικονομικά ιδρύματα) προς τις χώρες αυτές, μέτρα κατά των πολέμων και των συγκρούσεων και απαγόρευση της πώλησης όπλων.
2. Ανάπτυξη της καλής διακυβέρνησης των χωρών αυτών, ενθάρρυνση της ενιαίας θέσης μιας χώρας για να επιλύσει τα προβλήματά της και να ενδυναμώσει τη θέση της σε διαπραγματεύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, λύσεις για τους πρόσφυγες, υγεία (ειδικά το AIDS), προώθηση της γυναικείας ισότητας και περιβαλλοντική βιώσιμη ανάπτυξη.

Το Φόρουμ θα ξεκινήσει με μια ολομελή συνεδρίαση μέσα στις τρεις ημέρες που προηγούνται της έναρξης του Συνεδρίου των Ηνωμένων Εθνών. Στο Φόρουμ θα υπάρχουν εργαστήρια, συζητήσεις, ειδικοί ομιλητές και ανοιχτές δημόσιες συζητήσεις. Κατά τη διάρκεια του κυρίως Συνεδρίου των Ηνωμένων Εθνών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (14-20 Μαΐου) το Φόρουμ θα στεγαστεί στη Βιβλιοθήκη Solvay, που βρίσκεται σε απόσταση 4 λεπτών με τα πόδια από το επίσημο Συνέδριο.

Το Φόρουμ ελπίζει να παράσχει «τη φωνή της κοινωνίας των πολιτών» στο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών. Το Φόρουμ προσκαλεί Μη κυβερνητικούς Οργανισμούς και οργανισμούς της κοινωνίας των πολιτών να εκφράσουν τις απόψεις τους και να επηρεάσουν την απόφαση του Συνεδρίου των Ηνωμένων Εθνών. Πάνω σε αυτό το Φόρουμ οργάνωσε ένα ηλεκτρονικό debate για το Συνέδριο. Το debate αυτό έχει 2 βασικούς στόχους:

1. Να αναπτύξει μια ανακοίνωση πολιτικής προκειμένου να υιοθετηθεί στην ολομελή συνεδρίαση του Φόρουμ (10-12 Μαΐου) και να συλλέξει δεδομένα για αυτήν.

2. Να συζητήσει τα αποτελέσματα που η κοινωνία των πολιτών επιθυμεί από το επίσημο Συνέδριο και το Φόρουμ και να προτείνει παρασκευαστικές δραστηριότητες.

Η ιστοσελίδα θα δημιουργηθεί σύντομα. Όσοι ενδιαφέρονται να επικοινωνήσουν με το Φόρουμ μπορούν να στείλουν e-mail στο forum@clong.be.

Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ιστοσελίδα: <http://www.bellanet.org/ngoforum/>

Το πνεύμα της μάθησης – 2^ο Διεθνές Εκπαιδευτικό Συνέδριο – Χαβάη.

Οι διοργανωτές του συνεδρίου Children Believe διευκολύνουν τη θετική αλλαγή για τα παιδιά και παρέχουν πόρους και υποστήριξη για γονείς, δασκάλους και άλλους για την επέκταση αυτού του στόχου. Το Συνέδριο, εμπνευσμένο από το Συνέδριο 2000 Soul in Education στο Findhorn, θα διεξαχθεί από τις 5 έως τις 12 Οκτωβρίου του 2001 στο Kahili Mountain Park στο νησί Kauai.

Οι στόχοι του προγράμματος περιλαμβάνουν: εξερεύνηση και εφαρμογή περισσότερης αυτοσυναίσθησης, αγάπης και σοφίας στην εκπαίδευση, εμβάθυνση σε ψυχικούς δεσμούς με τον εαυτό μας και τους άλλους, ενδυνάμωση της διεθνούς συλλογικής προσπάθειας για περισσότερο «διαφωτισμένη» εκπαίδευση, να φέρει τις ανθρώπινες αξίες, το χαρακτήρα, την ακεραιότητα και τη δημιουργικότητα σε αποτελεσματική πράξη στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και να υποστηρίξει και να σεβαστεί τις διαφορετικές κουλτούρες, φυλές, ιδέες και φιλοσοφίες. Εκτός από παραδοσιακές προσεγγίσεις παρουσιάσεων, σεμιναρίων και εργαστηρίων, το Συνέδριο θα προσφέρει ευκαιρίες για ενσωμάτωση του υλικού του σεμιναρίου, εσωτερική εργασία με έμπειρο προσωπικό, υποστήριξη δικτύων, άτυπες συζητήσεις και διάλογο με τους παρουσιαστές, όπως και ικανή υποστήριξη σε ομάδες ενδιαφέροντος, υποστήριξη ομάδων και δικτύων.

Οι συμμετέχοντες θα έχουν επίσης τη δυνατότητα να μοιραστούν εμπειρίες από τη φύση, την ανατροφή, τη θεραπεία και εμπειρίες που να διαφωτίζουν τη διασκέδαση. Ομιλητές και συμμετέχοντες από διαφορετικά εκπαιδευτικά πεδία θα παραμείνουν όλη την εβδομάδα του Συνεδρίου «δημιουργώντας μια συλλογική κοινότητα ζωντανής εκπαίδευσης...» εξερευνώντας πως η συναίσθηση της ψυχής μπορεί να ξεδιπλωθεί σε ένα πρακτικό τρόπο εκπαίδευσης.

Spirit of Learning, Children Believe Inc. PO Box 253, Kilauea, HI 96754 USA
<http://www.childrenbelieve.com>.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΠΙΚΛΗΣΗΣ 2001

Για να χτίσουμε μια πιο δίκαια, αλληλεξαρτώμενη και στοργική παγκόσμια κοινότητα, χρειάζεται πάνω από όλα περισσότερο φως, αγάπη και πνευματική θέληση. Την Τρίτη 5 Ιουνίου 2001, άνθρωποι καλής θέλησης από όλα τα μέρη του κόσμου και με διαφορετικό θρησκευτικό και πνευματικό υπόβαθρο θα ενωθούν ώστε να επικαλεστούν αυτές τις ανώτερες ενέργειες χρησιμοποιώντας τη Μεγάλη Επίκληση. Θα ενωθείτε μ' αυτό το θεραπευτικό έργο περιλαμβάνοντας τη Μεγάλη Επίκληση στις σκέψεις σας, τις προσευχές ή τους διαλογισμούς σας την Ημέρα της Παγκόσμιας της Επίκλησης.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΚΛΗΣΗ

Από την εστία του Φωτός, μέσα από τη διάνοια του Θεού
Ας διαχυθεί φως μέσα στις διάνοιες των ανθρώπων
Το Φως ας κατέλθει στη Γη.

Από την εστία της Αγάπης, μέσα από την καρδιά του Θεού
Ας διαχυθεί η αγάπη μέσα στις καρδιές των ανθρώπων
Είθε ο Χριστός να γυρίσει στη Γη.

Από το κέντρο όπου η Θέληση του Θεού είναι γνωστή
Ο σκοπός ας καθοδηγεί τις μικρές θελήσεις των ανθρώπων
Ο Σκοπός που οι Διδάσκαλοι γνωρίζουν και υπηρετούν

Από το κέντρο που ονομάζουμε φυλή των ανθρώπων
Το Σχέδιο της Αγάπης και του Φωτός ας πραγματοποιηθεί
Και είθε να σφραγίσει την πύλη του κακού

Το Φως, η Αγάπη και η Δύναμη ας αποκαταστήσουν το Σχέδιο πάνω στη Γη.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

Από την εστία του Φωτός, μέσα από τη διάνοια του Θεού
Ας διαχυθεί φως μέσα στις ανθρώπινες διάνοιες
Το Φως ας κατέλθει στη Γη.

Από την εστία της Αγάπης, μέσα από την καρδιά του Θεού
Ας διαχυθεί η αγάπη μέσα στις ανθρώπινες καρδιές
Είθε ο Ερχόμενος να γυρίσει στη Γη.

Από το κέντρο όπου η Θέληση του Θεού είναι γνωστή
Ο σκοπός ας καθοδηγεί όλες τις μικρές ανθρώπινες θελήσεις .
Ο Σκοπός που οι Διδάσκαλοι γνωρίζουν και υπηρετούν

Από το κέντρο που ονομάζουμε φυλή των ανθρώπων
Το Σχέδιο της Αγάπης και του Φωτός ας πραγματοποιηθεί
Και είθε να σφραγίσει την πύλη του κακού

Το Φως, η Αγάπη και η Δύναμη ας αποκαταστήσουν το Σχέδιο πάνω στη Γη.

ΣΥΜΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΟΡΘΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η Παγκόσμια Καλή Θέληση είναι ένα διεθνές κίνημα που βοηθά στην κινητοποίηση της ενέργειας της καλής θέλησης και στη δόμηση ορθών ανθρώπινων σχέσεων. Ιδρύθηκε το 1932 ως μια δραστηριότητα υπηρεσίας του Λούσις Τραστ. Το Λούσις Τραστ είναι ένα κατοχυρωμένο μορφωτικό ίδρυμα στην Μεγάλη Βρετανία. Στις ΗΠΑ αποτελεί μη κερδοσκοπικό μη φορολογούμενο εκπαιδευτικό οργανισμό. Στην Ελβετία καταχωρείται ως μη κερδοσκοπικός σύλλογος. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΛΗ ΘΕΛΗΣΗ αναγνωρίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη ως Μη Κυβερνητική Οργάνωση και εκπροσωπείται σε τακτικές απολογιστικές συνεδριάσεις στα Γραφεία του ΟΗΕ. Το Λούσις Τραστ περιλαμβάνεται στον κατάλογο συμμετεχόντων του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών.

Το Δελτίο της Παγκόσμιας Καλής Θέλησης εκδίδεται τρεις φορές το χρόνο. Προσφέρονται αντίτυπα προς περαιτέρω διάθεση και διανομή ύστερα από κάθε σχετικό αίτημα. Το Δελτίο διατίθεται επίσης στα Δανικά, Ολλανδικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά, Ιταλικά, Πορτογαλικά, Ρωσικά, Ισπανικά και Σουηδικά.

Το δελτίο διατίθεται και από την ηλεκτρονική διεύθυνση της Παγκόσμιας Καλής Θέλησης στο διαδίκτυο <http://www.worldgoodwill.org>.

Η Παγκόσμια Καλή Θέληση επαφίεται αποκλειστικά σε δωρεές προκειμένου να συνεχίσει το έργο της. Το Δελτίο διανέμεται δωρεάν για να διατίθεται όσο ευρύτερα γίνεται. Όμως οι δωρεές χρειάζονται πάντοτε για αυτή την υπηρεσία και εκτιμώνται ιδιαίτερος.

Για πληροφορίες και υλικό επικοινωνήστε με τον οργανισμό **WORLD GOODWILL** σε μία από τις πιο κάτω διευθύνσεις:

Suite 54
3 Whitehall Court
London SW1A 2EF
U.K.

Case Postale 31
1 rue de Varembe (3c)
1211 Geneva 20
SWITZERLAND

120 Wall Street
24th Floor
New York NY 10005
USA

WORLD GOODWILL: <http://www.worldgoodwill.org>